

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej sędziego Sądu Rejonowego [...] X.Y., w związku z wnioskiem jej obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. II ZZ 11/22, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 22 stycznia 2026 r., na posiedzeniu bez udziału stron, wniosku SSN Tomasza Artymiuka o wyłączenie SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 6/23, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

stwierdzić brak podstaw do wyłączenia SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 6/23.

UZASADNIENIE

Pismem z 10 lutego 2023 r. SSN Tomasz Artymiuk – wyznaczony do udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 6/23, wniósł na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. i art. 29 § 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego Ewy Stefańskiej, Mariusza Załuckiego i Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygnaturze akt I ZB 6/23.

W uzasadnieniu złożonego wniosku wskazał, że jako wylosowany członek składu orzekającego, a jednocześnie jego Przewodniczący i sprawozdawca,

zauważa, że wskazani przez niego w *petitum* wniosku sędziowie nie powinni orzekać w składzie rozstrzygającym w przedmiocie wniosku obrońcy sędziego X.Y.

Nadmienił, że postępowanie prowadzone w oparciu o przepisy art. 29 § 5 i n. u.SN, które przewiduje badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego (lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym) wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu (tzw. test sędziego), stanowi postępowanie wypadkowe (incydentalne) w ramach postępowania głównego. Świadczy o tym m.in. to, że uprawnionym do złożenia wniosku o przeprowadzenie takiego testu jest strona lub uczestnik postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 29 § 7 u.SN). Wniosek ten może być złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego wyznaczonego do składu rozpoznającego m.in. środek zaskarżenia (art. 29 § 6 pkt 1 u.SN), a badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności nie jest dopuszczalne *in abstracto*, lecz musi być odniesione do konkretnej sprawy, skoro wchodzi w rachubę: „jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy” (art. 29 § 6 u.SN), natomiast uwzględniając wniosek Sąd Najwyższy wyłącza sędziego od rozpoznania danej sprawy (art. 29 § 18 u.SN). Dodał, że wprawdzie przepisy art. 29 § 5 i n. u.SN nie przewidują wprost możliwości złożenia wniosku o wyłączenie sędziego wylosowanego do składu Sądu Najwyższego, który ma przeprowadzić „test sędziego”, to jednak nie sposób przyjmować, że takiej możliwości nie ma.

Wskazał, że skoro w tym postępowaniu wypadkowym dokonywane jest badanie czy sędzia wyznaczony do składu Sądu Najwyższego rozpoznającego m.in. środek zaskarżenia powinien go rozpoznać z punktu widzenia zagwarantowania dochowania w takim postępowaniu wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowaniu po powołaniu, to nie może budzić wątpliwości, że chodzi tu o „sprawę” we wcześniej wskazanym znaczeniu. W jego ocenie oczywistym jest, że również wniosek o przeprowadzenie tzw. testu sędziego powinien zostać rozpoznany przez Sąd

Najwyższy w składzie, co do którego nie występują jakiekolwiek wątpliwości, w tym co do bezstronności czy obiektywizmu zasiadających w nim sędziów Sądu Najwyższego.

W ocenie wnioskodawcy poza sporem pozostaje, że sędziowie Sądu Najwyższego Ewa Stefańska, Mariusz Załucki i Marek Siwek powołani zostali na wniosek KRS ukształtowanej powołaną wyżej ustawą. Tym samym sędziowie Ci, zasiadając w składzie orzekającym przeprowadzającym test sędziego, musieliby wypowiedzieć się odnośnie do okoliczności, która również ich bezpośrednio dotyczy. Wypowiedzenie się w tym układzie przez wymienionych w niniejszym wniosku sędziów co do powyższej kwestii może zostać i to realnie, w odbiorze zewnętrznym, odczytane jako postąpienie utrwalające obraz sądu jako działającego w warunkach braku bezstronności.

Zwrócił uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego Izby Karnej utrwalone jest już stanowisko, iż w razie podnoszenia w kasacji zarzutów związanych z nienależytą obsadą sądu powszechnego, w związku z powołaniem sędziego wchodzącego w skład takiego sądu na wniosek KRS w składzie ukształtowanym ustawą z 2017 r., sędzia Sądu Najwyższego powołany na ten urząd przy udziale tejże KRS podlega wyłączeniu nie tylko od rozpoznawania takiej kasacji, ale także od rozpoznawania wniosku o wyłączenie innego sędziego Sądu Najwyższego powołanego w takiej procedurze, a wyznaczonego do rozpoznania pierwotnego wniosku o wyłączenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie nie ma normatywnych podstaw do wyłączenia SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 6/23.

Sąd Najwyższy podziela pogląd wnioskodawcy co do możliwości wniesienia o wyłączenie sędziego przez stronę lub uczestnika postępowania przed Sądem Najwyższym, w sprawie tzw. testu sędziego. Wniosek o wyłączenie sędziów od udziału w rozpoznaniu sprawy I ZB 6/23, złożony przez sprawozdawcę i zarazem Przewodniczącego składu orzekającego w tej samej sprawie, został przez Sąd Najwyższy potraktowany jako sygnalizacja - poinformowanie przez członka składu

o uchybieniach mogących prowadzić do wyłączenia wskazanych we wniosku sędziów.

Argumentacja wnioskodawcy upatrywała nienależytej obsady sądu w okolicznościach związanych ze sposobem normatywnego ukształtowania procedury powołania SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Oznacza to, że wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy nie może być dowolne.

W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż „Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości” – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 ustawy stanowi, że: „okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”.

Wnioskodawca nie przywołał innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: „sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na

wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wcześniej, 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, Trybunał Konstytucyjny orzekł: art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21, z 11 grudnia 2023 r., Kp 1/23).

Powołanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład sędziowski ukształtował ustawodawca, nie stanowi podstawy do odmowy uznania statusu powołanego sędziego albo asesora sądowego (por. pkt 9 wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 maja 2021 r. sygn. akt II GOK 2/18 i II GOK 6/18). Nie stanowi również wystarczającej podstawy do wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy ze względu na brak jego niezawisłości albo bezstronności albo uznania, że skład sądu jest sprzeczny z przepisami prawa, lub w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 stycznia 2023 r., sygn. akt II OSK 2372/21, postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 maja 2023 r. sygn. akt I FSK 2040/22, postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 grudnia 2023 r. sygn. akt I FSK 1827/23). Wykładnia ta potwierdza negatywną ocenę wniosku (sygnalizacji) w obecnej sprawie.

Wymaga podkreślenia, że procedura, w jakiej nastąpiło powołanie SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego, nie wpływa na obiektywne postrzeganie ich bezstronności i niezawisłości i nie może stanowić podstawy do formułowania poglądu o wadliwości wydawanych z ich udziałem orzeczeń z uwagi na uchybienia wymienione w treści art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wskazani sędziowie zostali powołani na wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym aktem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, po przeprowadzeniu postępowania konkursowego przed Krajową Radą Sądownictwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przepisy te nie zostały nigdy zakwestionowane w drodze środków prawnych, które zgodnie z postanowieniami art. 188, 191, 193 Konstytucji RP temu celowi służą.

Za nieuprawniony należy uznać pogląd wnioskodawcy, że objęci wnioskiem sędziowie rozstrzygaliby w sprawie o sygn. akt I ZB 6/23, w oparciu o okoliczności, które również ich bezpośrednio dotyczą.

Zgodnie z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio. Taka sytuacja nie występuje w tej sprawie.

Procesowe podstawy wyłączenia sędziego (k.p.k., k.p.c.) są samodzielne i odrębne od określonego w ustawie testu niezawisłości i bezstronności sędziego.

Sumując, należy stwierdzić, że sygnalizacja SSN Tomasza Artymiuka wskazująca na konieczność wyłączenia z urzędu SSN Marka Siwka, SSN Mariusza Załuckiego oraz SSN Ewy Stefańskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 6/23 nie jest uprawniona. Opiera się na okolicznościach, które z mocy ustawy – art. 29 § 3 i 4 u.SN – nie pozwalają na kwestionowanie statusu sędziów, a tym samym nie składają się na podstawy wyłączenia z art. 40 i art. 41 k.p.k.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[a.ł.]

Zbigniew Korzeniowski